

15. A gyűlöletbeszéd és a kibermegfélemlítés szabályozása Magyarországon

DORNFELD LÁSZLÓ

1. A gyűlöletbeszéd szabályozása

A gyűlöletbeszédet a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) a köznyugalom elleni bűncselekmények körében kodifikált 332. szakasz szerint közösség elleni uszítás tényállás alatt kriminalizálja. A hatályos szabályozás elemzése előtt azonban elengedhetetlen az, hogy röviden bemutassuk a hazai szabályozás történeti alakulását, különös tekintettel az Alkotmánybíróság korábbi határozataira, ugyanis a gyűlöletbeszéddel kapcsolatos politikai és szakmai viták itt csúcspontok ki, és a mai napig meghatározóak ezek a döntések a kérdés szabályozási kereteinek kijelölésében.

1.1. A közösség elleni izgatás tényállás története

Magyarországon a gyűlöletbeszéddel kapcsolatos szabályozás egészen a Csemegei-kódexig nyúlik vissza. Az 1878. évi V. törvénycikk 172. szakasza már tartalmazta annak kriminalizálását, ha valaki „valamely osztályt, nemzetiséget vagy hitfelekezetet gyűlöletre a másik ellen [...] izgat”, ha ezt a 171. szakaszban foglalt módon, „nyilvánosan, szóval, [...] nyomtatvány, irat, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által” követte el. Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi

Dr. Dornfeld László
kutató, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet
ORCID: 0000-0003-4475-7585

Dornfeld, L. (2023) 'A gyűlöletbeszéd és a kibermegfélemlítés szabályozása Magyarországon' in Nagy, Z. (szerk.) *Az összehasonlító jog eszközével a gyűlölet ellen. Az online gyűlöletbeszéd, zaklatás és megfélemlítés nemzetközi szabályozása*, 397–424. o. Budapest: Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet

https://doi.org/10.47079/2023.nz.gyuloletbeszed.10_15

III. törvénycikk 8. szakasza vétség miatt büntetni rendelte azt, aki a magyar állam vagy a magyar nemzet ellen meggyalázó kifejezést használ vagy ilyen cselekményt követ el. A második világháborút követően a szocialista jogalkotás, mind az 1948. évi XLVIII. törvénycikkben, mind az 1961-es Büntető törvénykönyvben az állam elleni bűncselekmények között szabályozta az izgatást, amely így erős politikai színezetet kapott, hiszen a pártállam védelmére használták azt. Az 1978-as Büntető törvénykönyv megtartotta az izgatást az állam elleni bűncselekmények között (148. szakasz), de új tényállásként megalkotásra került a köznyugalom elleni bűncselekmények között a közösség megsértésének vétsége (269. szakasz). A rendszerváltás idején az 1989. évi XXV. törvény a 269. szakasznak új címet állapított meg mint közösség elleni izgatás, miközben kivezette a Btk. államellenes bűncselekményei közül az izgatás bűncselekményét.¹

A bűncselekmény alaptényállása büntett volt: aki nagy nyilvánosság előtt a magyar nemzet vagy valamely nemzetiség, illetve valamely nép, felekezet vagy faj, továbbá a lakosság egyes csoportjai elleni gyűlöletre uszít, bűncselekményt követ el. A tényállás ezen kívül rendelkezett még egy privilegizált, vétségnek minősülő esettel is (gyalázkodás), amennyiben az elkövető ezeket a csoportokat sértő vagy lealacsonyító kifejezést használ. Az Alkotmánybíróság a 30/1992. (V. 26.) AB határozatban megsemmisítette ez utóbbi tényállást, mivel az indokolás V. pontja szerint csak az alaptényállásban foglalt uszítás felel meg a veszélyesség olyan szintjének („*clear and present danger*”, vagyis nyilvánvaló és közvetlen veszély), amely alapján a szólásszabadság korlátozása szükséges és arányos. Önmagában a köznyugalom elvont, esetleges fenyegetettsége nem elégséges indok a szólásszabadság korlátozásához. A döntés kapcsán három értelmezés alakult ki a jogirodalomban: az első csoport az amerikai mintájú *clear and present danger* mércéjének kötelező alkalmazását olvasta ki; a második szerint, ha ez nem is következik a döntésből, mégis valós veszélyhelyzetnek kell következnie a véleménynyilvánításból; míg a tradicionalista büntetőjog hívei szerint a közlés gyűlöletkeltésére való alkalmassága önmagában elegendő az elkövetéshez.²

A következő lényeges döntés a 12/1999. (V. 21.) AB határozat volt, amelyet az 1978-as Btk. 1996-os módosítása kapcsán hoztak meg, és a tényállásba emelte a „gyűlöletkeltésére alkalmas egyéb cselekményt követ el” elkövetési magatartást is. Az Alkotmánybíróság itt korábbi ítéletére utalt vissza, és arra, hogy a módosítás leszállítja a korlátozhatóság küszöbét.

1 Kúria: A „gyűlöletbeszéd” büntetőjogi szabályozása és az Alkotmánybíróság gyakorlata, 1–2. Elérhető: https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/iii._sz._melleklet_-_a_gyuloletbeszed_alkotmanyos_osszefuggesei.pdf (Letöltve: 2022. június 30.)

2 A vita részleteiről és az ahhoz kapcsolódó szakirodalmi véleményekről bővebben lásd: Koltay, 2013, 92–97. o.

2003 decemberében ismét módosításra került a tényállás, ekkor ismét privilegizált esetet kívánt a jogalkotó megalkotni, amikor a szövegbe emelte annak vétségként történő büntethetőségét, aki „mást vagy másokat a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási hovatartozás miatt becsmérel vagy megaláz”. Ezt azonban a köztársasági elnök nem írta alá, hanem előzetes normakontrollra megküldte az Alkotmánybíróságnak. A javaslatot előterjesztő igazságügyi miniszter részletes indokolást fűzött a módosításhoz, itt a történeti helyett a nyelvtani értelmezést részesítve előnyben, majd az ország nemzetközi jogi kötelezettségeire hivatkozott, ám a köztársasági elnök azt nem írta alá, hanem az előzetes normakontrollra küldés eszközével élt. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor – a tanulmányban utolsóként vizsgálta – 18/2004. (V. 25.) AB határozatban alkotmányellenesnek találta a törvényjavaslatot, arra hivatkozva, hogy a nemzetközi kötelezettségeknek történő megfeleléskor is tekintettel kell lenni az Alkotmány jogvédelmi mércéjére, valamint az AB szükségességi/arányossági tesztjére.³

Még lényegesebb, hogy a döntés egyértelmű lépést tett a *clear and present danger* mércé magyar jogrendbe történő bevezetésére. Az indokolás szerint ugyanis „[a] szabad véleménynyilvánítás jogának korlátozására a »gyűlöletre uszítás« esetében az egyéni alapjoggyakorlás sérelme, illetve annak közvetlen veszélye miatt kerül sor. Végül fontos, hogy a köznyugalomban okozott veszély ne csupán feltételezés legyen, és a legalább hipotetikus visszacsatolás (a közlés alkalmas a köznyugalom megzavarására) elengedhetetlen, a köznyugalom megzavarásának intenzitása ugyanis »egy bizonyos mérték fölött ('clear and present danger') igazolja a szabad véleménynyilvánításhoz való jog korlátozását.«” Koltay és Sajó értékelése szerint az Alkotmánybíróság „megmásította” saját 1992-es határozatához fűzött indokolását, és a pontatlan idézet talaján állva tette az említett mércét a gyakorlat részévé.⁴

2008 februárjában újra megpróbálták bevezetni az 1978-as Btk.-ba a „gyalázkodás” tényállását, amely valamely csoporttag becsületének csorbítására, emberi méltóságának megsértésére alkalmas kifejezés használatát, híresztelését, illetve külön bekezdésben az önkényuralmi rendszerre, eszmére emlékeztető vagy utaló, becsületcsorbításra, illetve az emberi méltóság megsértésére alkalmas testmozdulatot rendelte volna büntetni. Az indokolás úgy érvelt, hogy a nagyon hasonló elkövetési magatartás ellenére ez a tényállás nem a közösség elleni izgatás enyhébb formája. Ezzel kapcsolatban kiemelte, hogy a két bűncselekménynek különbözik a jogi tárgya: míg a közösség elleni izgatás a köznyugalom elleni bűncselekmények között kapott helyett addig a javasolt gyalázkodás tényállása a szabadság és az emberi méltóság elleni bűncselekmény körébe tartozott volna. A köztársasági elnök ismét nem írta alá a törvényt, és megküldte azt előzetes

---

3 Kúria, 7–12. o.

4 Koltay, 2013, 107–109. o.

normakontrollra az Alkotmánybíróságnak, amely a 95/2008. (VII. 3.) AB határozatában kimondta a törvény alkotmányellenességét. A bírói szerv úgy érvelt, hogy az nem felel meg a normavilágosság követelményének, nem teszi egyértelművé, pontosan milyen magatartások azok, amelyek miatt felelősségre vonható a jogalany. Ráadásul, mint immateriális veszélyeztető bűncselekmény, nem szükséges eredmény bekövetkezése a megállapításához, vagyis nem kell, hogy konkrét személy becsülete vagy emberi méltósága sérüljön. Az AB érvelése szerint az általánosságban rasszista beszéd elleni fellépést nem lehet alkotmányosan igazolni.⁵

1.2. A gyűlöletbeszéd hatályos szabályozása

A hatályos Btk. 332. szakaszába foglalt közösség elleni uszítás bűncselekménye esetén a leglényegesebb változás a korábbiakhoz képest az, hogy a védett csoportok között nevesítésre került a fogyatékoság, nemi identitás és a szexuális irányultság. Ez azonban inkább csak elvi jellegű, hiszen ezt már korábban is lefedte a – hatályos szövegben is megtalálható – „lakosság egyes csoportjai” szövegrész.⁶ Az indokolás szerint a jogalkotó kifejezetten az AB határozatai miatt változtatta meg a tényállás elnevezését izgatásról uszításra, hogy az összhangban álljon annak tartalmával. A tényállás a „nagy nyilvánosság” előtti elkövetést rendeli büntetni, ami a Btk. értelmező rendelkezései között nem kerül pontos definiálásra, csak példálózó jelleggel említi a sajtótermék, médiaszolgáltatás, sokszorosítás vagy elektronikus hírközlő hálózaton való közzétételt. Ez azt jelenti, hogy az online térben történő elkövetés (pl. komment vagy blogposzt útján) minden esetben megvalósítja a nagy nyilvánosság kritériumát.

Érdemes röviden megemlíteni az Alaptörvény negyedik kiegészítését, amely alapján a IX. cikk két új bekezdéssel egészült ki: egyrészt azzal, hogy a véleménynyilvánítás nem irányulhat mások emberi méltósága, valamint a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Továbbá ez a kiegészítés volt az is, amely hatályon kívül helyezte – a joghatások fenntartásával – az Alaptörvény elfogadását megelőzően elfogadott AB határozatokat is. Mindez azonban nem teremtett alapot új gyakorlat kialakulása számára, az maradt az előzőekben foglaltaknak megfelelően.

Még az 1978-as Btk. alapján indult eljárás Polgár „Tomcat” Tamás nemzeti radikális aktivista és blogger ellen egyik blogbejegyzése kapcsán, amely ügyben jogvédő szervezetek tettek feljelentést. Ebben a szerző a hazai cigányság elleni megjegyzéseket tett, majd az utcán ácsorgó romák csoportos megverésére hívta fel az olvasóit. A 2013-ban

---

⁵ Kúria, 13–19. o.

⁶ Koltay, 2013, 120. o.

meghozott elsőfokú bíróság szerint az írás ez utóbbi része egyértelmű felhívás az olvasó számára erőszakos cselekmény elkövetésére, és tekintettel a cikk szerzőjére, az olvasóközönségére és a cikkhez tartozó kommentekre, valamint a célcsoportra, reális veszélye áll fenn, hogy ez be is következik. A bíróság ugyanakkor a blogbejegyzés további részét a szólásszabadság alá tartozónak minősítette, a TASZ értékelése szerint helyesen.⁷

Smuk utal arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla egy uszítással kapcsolatos ítéletében⁸ a büntethetőség, vagyis az áldozatok emlékének megsértése feltételül szabta, hogy az elkövető azonosuljon az önkényuralmi rendszerek ideológiájával, annak terjesztésére törekedjen.⁹

A közösség elleni uszítás szabályozásának áttekintését követően röviden foglalkoznunk kell még az olyan tényállásokkal is, amelyek kapcsolódnak a gyűlöletbeszédhez. Elsőként a Btk. 333. szakasz szerinti nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadásával, amelynek elkövetési magatartása, ha valaki a két totalitárius rendszer által elkövetett népirtás vagy más, emberiesség elleni cselekmények tényét tagadja, kétségbe vonja, jelentéktelen színben tünteti fel, vagy azokat igazolni törekszik. Ez a rasszizmus elleni, 2008/913/IB számú európai uniós kerethatározat előírásainak történő megfelelés részeként került be a Btk.-ba. A 2010 elején elfogadott tényállás eredetileg csak a holokauszttagadást rendelte büntetni, de később, egy májusi módosítással bekerült a kommunista rendszerek bűneinek tagadása is.¹⁰ Az Alkotmánybíróság a 16/2013. (VI. 20.) AB határozatban megállapította, hogy a rendelkezés nem Alaptörvény-ellenes, ugyanis az az áldozatok méltóságát, a társadalmi elkötelezettséget és végső soron a köznyugalmat védi.

Érdekes kérdéseket vet még fel a témában a Btk. 335. szakasz szerinti önkényuralmi jelkép használata, amelyet szintén régóta viták öveztek. Elmondható, hogy az Alkotmánybíróság értelmezése szerint¹¹ a jelképek használata (képek, szimbólumok használata, valamely ruhadarab viselése) is politikai véleménynyilvánításnak minősülhet, ezek általánosságban pedig alkotmányosan védettek. Az egyes szimbólumok fontos szerepet játszottak a totalitárius diktatúrákban is, és azok bukása óta is bírnak politikai-társadalmi jelentéssel. Ilyenek lehetnek:

- a) a hivatalosan használt jelképek (pl. állam vagy párt címere, zászlaja);
- b) a rendszerhez nem közvetlenül kötődő jelképek (pl. árpádsávos zászló, fasiszta vesszőnyaláb).

⁷ TASZ: Jól döntött az uszításról a bíróság, 2013.

⁸ 3.Bhar.51/2015/9. szám

⁹ Smuk, 2019, 246. o.

¹⁰ Smuk, 2019, 241–242. o.

¹¹ 95/2008. (VII. 3.) AB határozat, 13/2000. (V. 12.) AB határozat és a 14/2000. (V. 12.) AB határozat

A büntetőjogi tilalom ezekben az esetekben kizárólag csak az első kategóriára szorított kiterjedni, akárcsak hazánkban, ahol a horogkereszt, SS-jelvény, nyilaskereszt, sarló-kalapács, valamint az ötágú vörös csillag ábrázolása tilalmazott.¹²

Az 1978-as Btk.-ban 1993 óta létező tényállás a már említett jelképek használatát tilalmazza. Az Alkotmánybíróság 14/2000. (V. 12.) AB határozatában úgy döntött, hogy a véleményszabadság korlátozható, ha az „a demokratikus társadalomban szükségesség”. A döntés azonban nem vette figyelembe, hogy a véleményszabadság korlátozásához szükséges konkrét sérelem veszélye nem megállapítható a tényállás esetén.¹³ Az Emberi Jogok Európai Bírósága az évek során több esetben (a vörös csillag esetén Vajnai-¹⁴ ill. Fratanoló-¹⁵ míg az árpádsávos zászló esetén a Fáber-ügyben¹⁶) is úgy ítélte meg, hogy Magyarország megsértette a véleménynyilvánítás szabadságát, ugyanis az érintett szimbólumok használata nem minden esetben jelent azonosulást diktatórikus rendszerekkel.¹⁷

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság 4/2013 (II. 21.) számú határozatában 2013. április 30-i hatállyal megsemmisítette az önkényuralmi jelképek tilalmára vonatkozó rendelkezést. Az Országgyűlés ezt követően új tényállást alkotott, amely jóval szűkebb körűre szabja az elkövetési magatartást, az elkövetéshez az önkényuralmi jelkép használatának a „köznyugalom megzavarására alkalmas – különösen az önkényuralmi rendszerek áldozatainak emberi méltóságát vagy kegyeleti jogát sértő – módon” kell megvalósulnia. Bár ez megoldást jelent a problémára, azonban a módosítás nyomán az uszítás gyakorlatából átvett *clear and present danger* tesztjének megjelenése az ítélkezési gyakorlatban elvezethet a büntetethetőségi kör erős leszűkítéséhez, amely nem állt a jogalkotó szándékában. A bűncselekmény szubszidiárius, így megvalósulásának feltétele, hogy súlyosabb bűncselekmény (uszítás) ne legyen megállapítható.¹⁸

2017-ben, a T/14441. törvényjavaslattal újra napirendre került a tényállás módosítása, ekkor a vörös csillaggal ellátott termékek miatt.¹⁹ A legismertebb ezek közül a Heineken sör, amely alapján a sajtó Lex Heinekennek keresztelte el a törvényjavaslatot. A javaslat alapján büntetendő lett volna az önkényuralmi jelképpel ellátott áru vagy szolgáltatás értékesítése, ám a Kormány megfelelő bizonyítás esetén felmentést

12 Smuk, 2019, 232–235. o.

13 Smuk, 2019, 243. o.

14 33629/06. Vajnai kontra Magyarország

15 29.459/10. Fratanoló kontra Magyarország

16 40.712/08. Fáber kontra Magyarország

17 Tóth, 2013, 52. o.

18 Smuk, 2019, 245–246.

19 Elérhető: <https://www.parlament.hu/irom40/14441/14441.pdf> (Letöltve: 2022. június 10.)

adhatott volna a tilalom alól. Bár hosszas vizsgálat után még az Európai Bizottság sem emelt kifogást a javaslat ellen,²⁰ az végül nem került tárgyalásra, miután az elfogadás-hoz fűződő politikai akarat megszűnt.

2. A kibermegfélemlítés szabályozása

A Btk. nem tartalmaz külön, nevesített tényállást a kibermegfélemlítésre. Több olyan tényállás található azonban, amelyek több-kevesebb egyezéssel alkalmazhatók a kibermegfélemlítés egyes elkövetési formáira. Ezek az alábbiak:

- a) zaklatás (Btk. 222. szakasz);
- b) kapcsolati erőszak (Btk. 212/A. szakasz);
- c) kiszolgáltatott személy megalázása (Btk. 225. szakasz);
- d) öngyilkosságban közreműködés (Btk. 162. szakasz);
- e) rágalmazás (Btk. 226. szakasz);
- f) becsület csorbítására alkalmas hamis hang- vagy képfelvétel készítése, valamint nyilvánosságra hozatala (Btk. 226/A-226/B. szakasz);
- g) becsületsértés (Btk. 227. szakasz);
- h) kényszerítés (Btk. 195. szakasz);
- i) zsarolás (Btk. 367. szakasz).

Az egyes tényállások részletes bemutatása előtt érdemes ismét utalni arra, hogy a kibermegfélemlítés nem rendelkezik egységesen elfogadott definícióval. Az alábbiakban a tényállások megfelelő alkalmazhatóságánál az elméleti fejezetben lévő fogalom a vizsgálat alapja, vagyis a következő fogalmi elemek meglétét vizsgálom:

- a) valamilyen támadás, amelynek célja az áldozat megfélemlítése;
- b) az online térben, elektronikus eszköz felhasználásával kerül rá sor;
- c) egyszeri vagy ismétlődő magatartás;
- d) alá-fölé rendeltség.

2.1. Zaklatás

A Btk.-ban a leginkább egyező tényállás a kibermegfélemlítéssel a zaklatásé. Ennek a hasonlóságnak köszönhető az is, hogy a közbeszédben sokszor online zaklatásként

---

²⁰ <https://www.magyaridok.hu/gazdasag/eltunik-voros-csillag-kereskedelembol-2195527/>

hivatkoznak a jelenségre, ami azonban nem helytálló, hiszen teljes egészében nem feleltethető meg egymásnak a két fogalom. Létezik azonban egy olyan közös metszéspont, ahol az elkövetett kibermegfélemlítés online zaklatásnak minősülhet.

A zaklatás a Btk. XXI. fejezetében, az emberi méltóság elleni bűncselekmények között kapott helyet. A magánszférához való jogot az Alkotmánybíróság korábban már levezette az emberi méltósághoz való általános jogból.²¹ A zaklatás két alapesettel bír, ezek közül az első a Btk. 222. szakasz (1) bekezdése szerinti háborgató zaklatás, ahol a háborgatás szerepel elkövetési magatartásként, amely rendszeres vagy tartós, illetve célzatos bűncselekmény, ahol a sértett megfélemlítése vagy a magánéletébe történő önkényes beavatkozás a bűncselekmény elkövetésének a célja. Ez az alapeset szubszidiárius bűncselekmény, csak akkor állapítható meg, ha más, súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg.²²

A másik alapeset szintén célzattal bír, ahol a cél a félelemkeltés, az elkövetési magatartás tekintetében pedig két fordulatot határoz meg:

- a) mást vagy rá tekintettel hozzátartozóját személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget, vagy
- b) azt a látszatot kelti, hogy más életét, testi épségét vagy egészségét sértő vagy közvetlenül veszélyeztető esemény következik be.

A két alaptényállás között lényeges különbség, hogy míg az első egy hosszabb folyamatot takar, addig a második egyszeri, fenyegető magatartásra vonatkozik. A zaklatás tényállás meglehetősen sokat vizsgált a magyar jogirodalomban, és nem mentes a kritikáktól sem.²³ A szakasz tartalmaz még három minősített esetet is, amennyiben valaki a bűncselekményt:

- a) házastársa, volt házastársa, élettársa vagy volt élettársa sérelmére,
- b) nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére,
- c) hatalmi vagy befolyási helyzetével visszaélve, illetve
- d) hivatalos személy sérelmére, hivatali tevékenységével össze nem egyeztethető helyen vagy időben követi el.

A kibermegfélemlítés zaklatásként való értelmezése esetén vizsgálni kell a tényállás-szerűség kérdését. Mivel a háborgatást a jogalkotó nem definiálta, a jogalkalmazónak kell azt megfelelő tartalommal megtölteni. Különböző kommentárok szerint a háborgatás olyan magatartás, amely a sértett magánéletét, rendszeres életvitelét jelentősen

²¹ 8/1990. (IV. 23.) AB határozat; 56/1994. (XI.10.) AB határozat

²² Monori, 2016, 248. o.

²³ Lásd például: Bérces, 2017, 454–462. o.

megzavarja, nyugtalanítja. A Kúria egyik ítélete²⁴ szerint a zaklatás egyik alaptényállásában szereplő háborgatás olyan egyoldalú, folyamatos magatartás, amely megvalósítható szavakkal és tettekkel is. Kibermegfélemlítés esetén a tényállásszerűséghez jelen esetben az kell, hogy a zaklatás telekommunikációs eszköz útján valósuljon meg. A zaklatások nagy részénél már most is használnak az elkövetők ilyen eszközöket.

A rendszeresség kapcsán Monori kiemeli, hogy fontos, hogy a kapcsolatfelvételi kísérletek sértett általi keresése, valamint a terhelt által kezdeményezett kísérletek azonos számú viszonzása kizárja a tényállásszerűséget, akárcsak az, ha a sértettnek nincs tudomása a zaklatásról.²⁵ Mivel a kibermegfélemlítésre gyakran ilyen körülmények között kerül sor (a sértett keresi a bántalmazók társaságát szociális okokból vagy pedig a háta mögött, pl. egy online fórumon zajlik az), ez kizárhatja a zaklatás tényállásának megállapítását.

A célzatok kapcsán megállapítható, hogy a „megfélemlítés” esetén a sértettben a félelemnek – mint eredménynek – ténylegesen nem kell kialakulnia a tényállásszerűséghez. Ehhez képest az „önkényes beavatkozás” fogalmát nehéz lenne meghatározni. Vélemények szerint ez azokban az esetekben áll fenn, amikor a sértett egyértelműen hátrító, tiltakozó magatartást nyilvánít a kapcsolatfelvételkor, ennek híján a – kúriai gyakorlat szerint is – a zaklató védekezhet azzal, hogy nem tudta, hogy a sértett ezeket a cselekményeket háborgatásként érzékeli. A sértettnek a kapcsolatfelvételt érzékelnie kell, ám ez kizárólag formai kritérium, nem szükséges ismernie az üzenetek tartalmát. Az internetes térben a nagyobb kölcsönösség, az anonimitás és a zaklatókkal szembeni hatékonyabb fellépési lehetőségek jellemzők.²⁶

A zaklatás alaptényállásai közül a háborgató zaklatás az, amely leginkább megfeleltethető a kibermegfélemlítésnek, hiszen a rendszeresség alapvető eleme a tényállásnak. A megfélemlítés az elkövetés céljaként jelenik meg, amely szintén egyezik a fogalommal. Az alá-fölé rendeltség kérdése a minősített esetek között jelenik meg, ahol alapvetően a családi kötelékeket, valamint a hatalmi helyzetet értékelte a jogalkotó.²⁷

2.2. Kapcsolati erőszak

A kapcsolati erőszak tényállása a törvény közlönyállapotában még nem szerepelt, azt az egyes büntető tárgyú törvények módosításáról szóló 2013. évi LXXVIII. törvény utólag, de a Btk. hatálybalépéséhez igazodó hatállyal illesztette be a törvénybe, annak

---

24 BH+ 2011.12.518.

25 Monori, 2016, 253. o.

26 Monori, 2016, 254. o.

27 Parti, 2016, 122. o.

212/A szakaszaként. A miniszteri indokolás²⁸ szerint az „önálló, új tényállás jellegét tovább erősíti, hogy a már meglévő tényállásokhoz képest – a sértettek speciális jellegére és a rendszeres elkövetésre tekintettel – az új tényálláshoz kapcsolódó szigorúbb büntetési tételek mellett, abban olyan új magatartások kriminalizálása is megjelenik, amelyek eddig nem szerepeltek a Btk.-ban; a törvény ennek megfelelően a testi sértés szintjét el nem érő, de a sértett emberi méltóságát súlyosan sértő erőszakos magatartásokat és a gazdasági ellehetetlenítést is büntetni rendeli.”

A bűncselekmény sértettje az elkövető gyermekének szülője, továbbá az elkövetéskor vagy korábban vele közös háztartásban vagy egy lakásban élő hozzátartozója, volt házastársa, volt élettársa, gondnoka, gondnokoltja, gyámja vagy gyámoltja lehet. A bűncselekmény két alaptényállásánál közös elem a rendszeresség, az elkövetési magatartások pedig

- a) az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázó és erőszakos magatartás;
- b) a közös gazdálkodás körébe vagy közös vagyonba tartozó anyagi javak elvonása és ezzel a sértett súlyos nélkülözésnek történő kitétele.

Az első alapesethez köthető minősített esetben a könnyű testi sértés alapesete vagy a tetteges becsületsértés; míg a súlyosabban minősülő esetben a minősített (aljas indokból vagy célból, illetve védekezésre, vagy akaratnyilvánításra képtelen személy sérelmére, avagy a bűncselekmény elhárítására időskoránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett) könnyű testi sértés, a súlyos testi sértés alapesete, a személyi szabadság megsértése vagy a kényszerítés.

A bűncselekmény szubszidiárius, továbbá az első alapeset csak sértetti magánindítványra büntethető. A rendszeresség fontos része az elkövetésnek, amely azonban nemcsak a számszerűleg több alkalmat, az ismétlődést jelenti, hanem az ezen alkalmakat összekapcsoló tudattartam fennállását is. A Kúria jogegységi határozatában is ekképpen foglalt állást, kimondva, hogy rendszerességhez az ismétlődés mellett összekapcsoló tudatállapotnak is fenn kell állnia.²⁹

A jogalkotó azon szándéka, hogy a rendszeres erőszakos fellépés egy bűncselekményként történő elbírálása nem eredményezheti a büntetési tételek csökkenését, a törvényi indokolásból kiolvasható. Amennyiben a súlyosabbnak minősülő esetek megállapításához szükséges magatartást az elkövető nem rendszeresen tanúsítja, hanem csak alkalmasszerűen, úgy azokat külön, önálló bűncselekményként kell megállapítani.³⁰

---

28 <https://jogkodex.hu/doc/5875130>

29 17/2017. számú büntető elvi határozat I. pont

30 László, 2020, 68–69. o.

A kibermegfélemlítés szempontjából elemezve a tényállást elmondható, hogy abban mind a hatalmi helyzettel való visszaélést, mind az alá-fölé rendeltséget, még ha a törvény nem is teljesen explicit módon tartalmazza, de feltételezi. A rendszeresség is egy fontos eleme a tényállásnak, akárcsak a kibermegfélemlítésnek.³¹

2.3. Kiszolgáltatott személy megalázása

Az 1979-es Btk. 180/A szakaszaként 2012. januártól vezették be a kiszolgáltatott személy megalázásának tényállását, amely a hatályos Btk. 225. szakaszába is bekerült. Az (1) bekezdésbe foglalt alaptényállás szerint, aki mást, kiszolgáltatott élethelyzetét kihasználva rábír arra, hogy magát megalázó magatartást tanúsítson, vétséget követ el. Az elkövetési magatartás a rábírás arra, hogy a sértett magát megalázó magatartást tanúsítson. A sértett esetén a kiszolgáltatottságot a törvény nem definiálja külön, az indokolás azonban egyértelművé teszi, hogy a köznapi jelentéstartalommal kell azt értelmezni, az indokolásban³² példálózó jelleggel a hajléktalan, szociálisan súlyosan hátrányos helyzetben lévő személy szerepel példaként.³³ A bűncselekmény szubszidiárius; az indokolás szerint ezen cselekmények egy része már ezt megelőzően is büntetendő volt, így a tényállás inkább csak olyan esetek kriminalizálására szolgált, amelyek nem büntetendők a már meglévő büntetőjogi keretek között.

Minősített esetként a szakasz (2) bekezdése azt határozza meg, amikor az elkövető

- a) az alaptényállásban foglaltakra való rábírás során ellenszolgáltatást ad vagy ígér;
- b) a magát megalázó személyről felvételt készít, vagy ilyen felvételt a nagy nyilvánosság számára hozzáférhetővé tesz.

A nagy nyilvánosságba, mint azt már korábban is említettük, beletartozik az interneten történő elkövetés is, amely fontossá teszi ezt témánk szempontjából.

Az 1979-es Btk.-hoz képest újdonság, hogy a (3) bekezdés alapján súlyosabban büntetendő, ha az elkövetés üzletszerűen történik. Az üzletszerűség a Btk. és a bírói gyakorlat szerint azt jelenti, ha valaki rendszeresen, anyagi haszonszerzés érdekében követi el a bűncselekményt. A megállapításánál nem azon van a hangsúly, hogy milyen mértékű előny származik belőle, hanem hogy rendszeresen történjen.³⁴ A jogalkotó vélhetően olyan esetekre próbált így reagálni, ha valaki mondjuk a nézettség – és az ebből

---

31 Parti, 2016, 124. o.

32 <https://www.parlament.hu/irom39/04657/04657-0024.pdf>

33 A „kiszolgáltatottság” értelmezése kapcsán lásd még: Huszár, 2022, 308–309. o.

34 BH 2015.8.212

származó bevétel – érdekében rendszeresen készít ilyen tartalmakat valamilyen videó-megosztó platformra (pl. Youtube).

A tényállás megalkotását indokolta, hogy az elmúlt években egyre gyakoribbá vált, hogy emberek az internetre olyan videókat töltenek fel, ahol rossz élethelyzetben lévő személyeket vesznek rá megalázó cselekedetekre, pl. hajléktalanoknak fizetnek azért, hogy verekedjenek egymással. Bár a sértett beleegyezése alapvetően a büntetőjogi felelősséget kizárja, ezekben az esetekben kiszolgáltatottságuk, alárendelt helyzetük miatt e személyek akarata jóval könnyebben hajlítható. Az alaptényállásnak nem feltétele, hogy a cselekmény más előtt történjen.³⁵

A kibermegfélemlítés számos eleme megjelenik itt, így például az alá-főle rendeltség, az erőpozícióban lévő elkövető kihasználja a helyzetét, valamint a megalázó helyzetbe hozás.³⁶ Nem szükséges eleme viszont a rendszeresség, amely azonban a kibermegfélemlítés fogalmának fontos része. Az alapbűncselekmény és a minősített eset alighanem megállapítható számos kibermegfélemlítéses ügynél, a súlyosabbnak minősülő üzletszerűség azonban szinte egyáltalán nem. A tényállás alkalmazhatóságát csökkenti az a tény, hogy szubszidiárius bűncselekményről van szó.

2.4. Öngyilkosságban való közreműködés

Fontos leszögezni, hogy a hatályos Btk. önmagában sem az öngyilkosságot, sem annak kísérletét nem értékeli bűncselekményként, kizárólag az azzal összefüggő segítő magatartást. Ez a bűncselekmény meglehetősen nagy múlttal bír a magyar büntetőjog történetében, azt már az 1878-as Csemegi-kódex is tartalmazta. A digitális tér új kihívásai azonban – sajnos – ismét szomorú aktualitást adnak neki.

A 162. szakasz (1) bekezdés szerinti öngyilkosságban közreműködés *sui generis* bűncselekmény, amelynek alaptényállása a rábírásra, illetve az elkövetéshez való segítségnyújtásra terjed ki, az elkövető és a passzív alany bárki lehet. A törvény kiemelt védelemben részesíti a 18. életévét be nem töltött személyeket, ezért a tényállás (2) bekezdése súlyosabban rendeli büntetni azt a 18. életévét betöltött elkövetőt, aki 18. életévét be nem töltött személyt bír rá öngyilkosság elkövetésére vagy ilyen korú személyt segít öngyilkosság elkövetésében. A rábírás jelen esetben olyan ráhatást jelent, amely következtében az öngyilkossági szándék kialakul.

Amennyiben a sértett 14. életévét nem töltötte be, és a terhelt rábíró magatartása miatt elkövetett öngyilkosságban meghal, úgy az már a Btk. 160. szakasza szerinti

³⁵ Tóth, 2017, 120–121. o.

³⁶ Parti, 2016, 123. o.

emberölés alapesetének minősül, és sokkal súlyosabb büntetést von maga után. Amennyiben az elkövető magatartása csak a segítségnyújtásra terjed ki, vagy a rábíró magatartás eredményeként a 14 évnél fiatalabb sértett csak a kísérletig jut, de nem veszti életét, úgy az öngyilkosságban közreműködés állapítható meg.

A sértett akarati képessége akkor releváns, ha ennek kinyilvánítására képtelen. A Kúria egyik büntető jogegységi határozata³⁷ deklarálja, hogy az akaratnyilvánításra képtelen személy általában szintén képtelen akarata elhatározására, vagyis csak rábírással valósulhat meg a cselekmény. Ennek fő esetei: a gyermekkor, a kóros elmeállapot és a kényszer vagy fenyegetés.³⁸

A kibermegfélemlítés kapcsán a tényállás bizonyos esetekben alkalmazható. Idehaza is több olyan eset ismert, mikor valaki a folyamatos megfélemlítés hatására öngyilkosságot kísérelt meg. Ez a tényállás akkor lehet releváns, ha az öngyilkosságot megelőző megfélemlítés során a sértettet folyamatosan önmaga életének elvételére biztatták a bántalmazói. Idehaza ilyen eset még nem vált közismertté, de az Egyesült Államokban már bőven lehet találni rá példát. Ugyanakkor dogmatikai szempontból az egyezés a kibermegfélemlítés és a Btk.-tényállás között meglehetősen gyenge. Egyrészt a bűncselekmény nem értékel semmilyen módon alá-fölé rendeltséget, rendszerességet, illetve a megfélemlítés sem a célja, hanem az eredménye a cselekménynek.³⁹

2.5. Rágalmazás, becsületsértés

A rágalmazás és becsületsértés szintén meglehetősen nagy szabályozási múltra tekint vissza, a modern magyar büntetőjog már a Csemegi-kódex óta büntetni rendeli, de bizonyos középkori és újkori történelmi előképekkel is bír. A kódexet felváltó 1961. évi V. törvénnyel elfogadott Btk., majd az 1978-as Btk. már lényegében a maihoz hasonló módon szabályozta a bűncselekményeket. Az ezek mellett önálló bűncselekményként létező „hatóság vagy hivatalos személy megsértése” bűncselekményt azonban az Alkotmánybíróság 1994-ben⁴⁰ alkotmányellenesnek találta és hatályon kívül helyezte.⁴¹

A jelenleg hatályos Btk. 226. szakasza a rágalmazás, a 227. szakasza a becsületsértés bűncselekményét tartalmazza. A rágalmazás bűncselekményét az követi el, aki mások előtt valakiről a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ. Minősített eset, ha a rágalmazást

37 Kúria 3/2013. büntető jogegységi határozata

38 Bérces, 2015, 8. o.

39 Parti, 2016, 121. o.

40 36/1994. (VI. 24.) AB határozat

41 Bővebben erről lásd: Tóth, 2017, 97–107. o.

- a) aljas indokból vagy célból;
- b) nagy nyilvánosság előtt; vagy
- c) jelentős érdeksérelmet okozva

követik el.

A becsületsértést az valósítja meg, aki – a rágalmazás bemutatott esetein túl – más-sal szemben

- a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegebízatásának teljesítésével vagy köz-
érdekű tevékenységével összefüggésben; vagy
- b) nagy nyilvánosság előtt

a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, valamint ugyanígy büntetendő, aki a becsületsértést tettelesen követi el.

Mindkét bűncselekmény jogi tárgya az emberi becsület, amely a bírói gyakorlat sze-
rint egyrészt a sértett társadalmi megbecsülését, vagyis jó hírnevét jelenti, másrészt
pedig az emberi méltóságát is.⁴² Ennek a kettőnek a gyakorlati elhatárolása meglehető-
sen nehéz, mint arra Tóth is rámutat. Míg a jó hírnév sérelme tipikusan érinti az önbe-
csülését, fordítva ez nem minden esetben igaz.⁴³

A rágalmazás elkövetési magatartása a becsület csorbítására alkalmas tény állí-
tása, híresztelése (mástól származó értesülés továbbadása), valamint ilyen tényre való
közvetlen utalás. Ez alatt azt kell érteni, ha olyan mozzanatot hangsúlyoznak, amely-
ből logikailag a teljes eseményre lehet következtetni. A tény lehet hamis vagy valós,
utóbbi esetben akkor állapítható meg a bűncselekmény, ha a valóság bizonyítása nem
megengedett vagy sikertelen. Az elkövető tudatállapotának (tisztában volt-e a tény
hamisságával, jó- vagy rosszhiszeműség) nincs befolyása a tényállásszerűségre. A tény
megállapítása történhet szóban, írásban, képi (akár egy internetes mém is) vagy más
módon is.⁴⁴

A becsületsértés lehetséges passzív alanyi és elkövetői köre, valamint a jogellenes-
séget kizáró okok azonosak a rágalmazásával. Elkövetési magatartása megegyezhet a
rágalmazásával, amennyiben a becsület csorbítására alkalmas tény állításáról harma-
dik személy nem szerez tudomást, az négy szemközt történik. Ertér viszont, ha nem
tényállításról, csak egyszerűen becsület csorbítására alkalmas kifejezés használatáról
van szó. Ahogy arra már utaltunk korábban, az internetes elkövetés minden esetben

---

42 BH2000. 285.

43 Tóth, 2017, 110. o.

44 Tóth, 2017, 111. o.

megvalósítja a nagy nyilvánosságot, ez mindkét bűncselekményi tényállásnál megjelenik valamilyen formában.

Büntethetőséget kizáró ok az állított tény valóságának bizonyítása (Btk. 229. szakasz), a bírói gyakorlat szerint ez nem terjed ki az egyszerű véleménynyilvánítás, kritika, értékítélet vagy becsmélés, gyalázkodás esetére.⁴⁵ A valóság bizonyításának csak akkor van helye, ha azt közérdek vagy bárki jogos érdeke indokolja.

A vizsgált tényállások kibermegfélémlítéssel való egyezése dogmatikailag meglehetősen gyenge. Az alá-fölé rendeltségi helyzet, rendszeresség egyáltalán nem eleme a tényállásoknak. A megfélémlítés sem mint célzat jelenik meg, hanem eredményként. Ugyanakkor a gyakorlatban a kibermegfélémlítés során sok esetben alkalmazható lehet, amennyiben a megfélémlítés szintje nem éri el a zaklatás megállapításához szükséges mértéket.

2.6. Hamis hang- vagy képfelvétel

A hatályos Btk.-ba a 2013. évi CLXXVIII. törvény vezette be a „becsület csorbítására alkalmas hamis hang- vagy képfelvétel készítése” (226/A szakasz) és a „becsület csorbítására alkalmas hamis hang- vagy képfelvétel nyilvánosságra hozatala” (226/B szakasz) tényállásokat, amelyek 2013. november 1. óta vannak hatályban. Az első bűncselekmény, a felvétel készítése szubszidiárius bűncselekmény, valójában a nyilvánosságra hozatal *sui generis* előkészületi deliktuma, megállapításának csak akkor van helye, ha a felvételt nem hozzák nyilvánosságra.

Ennek megfelelően a két tényállás szövegezése nagyrészt megegyezik, a felvétel készítését akkor kell megállapítani, ha valaki abból a célból, hogy más vagy mások becsületét csorbítsa, hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú hang- vagy képfelvételel készít, míg a nyilvánosságra hozatalt, ha ezt a felvételt az elkövető hozzáférhetővé teszi.

Mindkét bűncselekmény célzata mások becsületének csorbítása, így csak egyes szándékkal követhetők el, az elkövető tudatának át kell fognia azt, hogy a felvétel valótlan vagy hamis. A „nyilvánosságra hozatal” bűncselekmény esetén minősített esetként jelenik meg, ha nagy nyilvánosság előtt vagy jelentős érdeksérelmet okozva követik el azt. A „hozzáférhetővé tesz” elkövetési magatartás nem feltételezi, hogy a felvételt bárki megismerje, elegendő, ha közzététele (pl. közösségi oldalra, fájlmegosztóra feltöltése) megtörtént.⁴⁶

---

45 BH2007. 365.

46 Tóth, 2017, 122.

A kibermegfélemlítéssel való egyezést vizsgálva kijelenthetjük, hogy a dogmatikai kapcsolat meglehetősen gyenge. Sem az erőpozíció, az alá-fölé rendeltség, sem a rendszeresség nem jelenik meg benne.⁴⁷ A gyakorlatban olyan esetekben lehet jelentősége, ha valakiről rosszindulatú képek, mémek készülnek vagy kerülnek közzétételre megfélemlítés céljából.⁴⁸

2.7. Egyéb tényállások

Két további tényállás, amiről röviden érdemes szót ejteni a kibermegfélemlítés kapcsán, a kényszerítés (Btk. 195. szakasz) és a zsarolás (Btk. 367. szakasz).

A kényszerítés tényállása, amennyiben az elkövető erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszeríti a sértettet, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelemet okoz. Az elkövetési magatartás a sértett kényszerítése, ami azt jelenti, hogy a sértett nem szabad akaratelhatározásából, hanem attól eltérő módon, külső kényszer alatt cselekszik. Az erőszak esetén fontos kiemelni, hogy az csak személy elleni erőszak lehet, a fenyegetésnek azonban minden formája tényállásszerű lehet. A bűncselekmény kétféle eredményt is tartalmaz: először is, hogy a sértett valamit tesz, nem tesz vagy eltűn az akaratával ellentétes módon, másrészt, hogy ez jelentős érdeksérelemmel jár, amely nem kell hogy feltétlenül nála valósuljon meg.

A kényszerítés dogmatikai egyezése a kibermegfélemlítéssel meglehetősen alacsony. Se az alá-fölé rendeltség, se a rendszeresség nem tényállási eleme, a megfélemlítés pedig csak eredményként jelentkezik, nem célként.⁴⁹ Jelentősége akkor lehet a kibermegfélemlítés kapcsán, ha a bántalmazók például fenyegetéssel megakadályozzák, hogy az áldozat segítségért folyamodjon, és ezzel véget vessen a megfélemlítésnek.

A zsarolás akkor valósul meg, ha valaki jogtalan haszonszerzés végett más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel vagyoni hátrányt okoz. Az elkövetési magatartás két mozzanatból áll: először történik a kényszerítés fenyegetéssel vagy erőszakkal, majd a második mozzanat passzív cselekvése, annak hiánya vagy valami eltűrése. A korábbi büntetőjogi szabályozásba a „kár okozása” került, ehhez képest az eredmény most már „vagyoni hátrány okozása”, amely jóval tágabb fogalom, hiszen az elmaradt vagyoni előnyt is magába foglalja. Mivel a bűncselekmény célzatos, csak egyenes szándékkal követhető el.

---

47 Parti, 2016, 120.

48 Az internetes mémek témakörében lásd: Kiss, 2016, 350–360. o.

49 Parti, 2016, 119. o.

A kibermegfélemlítéssel összehasonlítva itt is csak igen gyenge dogmatikai egyezés mutatható ki. Hasonlóan a kényszerítéshez, az alá-fölé rendeltség, a rendszeresség nem fordul elő tényállási elemként, a megfélemlítés pedig pusztán eredményként van jelen.⁵⁰

3. A megelőzéssel kapcsolatos szabályozás és gyakorlat

Idehaza a kibermegfélemlítés megelőzése kapcsán aligha festhető jó kép: nem léteznek országos programok, valamint az akadémiai szféra is meglehetősen keveset publikál a témában jogi szempontból. Pongó véleménye szerint ez annak eredménye, hogy idehaza – szerencsére – nem következett be olyan tragédia, ahol a bántalmazott életét veszíti, és ez a közvélemény nyomásán keresztül arra viszi a jogalkotót, hogy a kérdés felé forduljon.⁵¹ Véleményem szerint ez a kérdés összetettebb, ugyanis bár országos jelentőségű tragédiára még nem került sor, számos esetben számolt be a sajtó öngyilkossági kísérletekről. A válasz szerintem sokkal inkább abban keresendő, hogy a hazai közvélemény nem eléggé tudatos és informált a megfélemlítéssel és gyermekvédelemmel kapcsolatban, habár az elmúlt években ez jelentősen javulni látszott. Ennek eredményét mutatja, hogy a hazai gyermekvédelmi rendszer hiányosságait, a jelzőrendszer problémáit az elmúlt években kezdték el helyrerakni.

3.1. Digitális gyermekvédelmi stratégia

Állami részről kiemelendő a Digitális Gyermekvédelmi Stratégia (a továbbiakban: Stratégia), amelyet egy 2016-os kormányhatározattal⁵² együtt alkottak meg. Ez utóbbi 8. pontja egyúttal a Kormányt is kötelezte, hogy átfogó és ingyenes képzési és továbbképzési programokat indítson az online zaklatások, megfélemlítések megelőzésére és kezelésére, valamint a gyermekek, a szülők, a pedagógusok és gyermekekkel foglalkozó más szakemberek médiaműveltségének fejlesztésére. Pongó kiemeli, hogy ez a Korm. határozat sok szempontból mérföldkőnek tekinthető: terminológiájában különbséget tett az online zaklatás és a megfélemlítés között (a *bullying* hazai tudományos kifejezését használva), és a képzés esetében az egész közösségre vonatkozó megközelítésre összpontosított, mivel a gyerekeket, a szülőket, a tanárokat és a szakembereket is be

---

⁵⁰ Parti, 2016, 120. o.

⁵¹ Pongó, 2019, 154. o.

⁵² 1488/2016. (IX. 2.) Korm. határozat

kell vonni az oktatásba. Ez a határozat volt az első látható politikai kötelezettségvállalás a zaklatás és a kibermegfélemlítés elleni szakmai és mindenki számára elérhető fellépésre.⁵³

A Stratégia igen részletesen mutatja be a kibermegfélemlítés fogalmát, amely a megfogalmazás szerint az „online tér egyik legnagyobb veszélyévé nőtte ki magát”, és egyúttal „sokkal eredményesebben és hatásosabban félemlíti meg az áldozatot, mint a fizikai erőszak”. A Stratégia az EU Kids Online projekt adataira hivatkozva bemutatja, hogy a magyar gyermekek átlagosan 9 éves korukban kezdik el önállóan használni az internetet, a 9–16 éves korosztály 60%-a rendszeres internethasználó, további 35%-uk pedig hetente többször internetezik. A korosztályba tartozók kétharmada rendelkezik saját profillal a közösségi oldalak valamelyikén. A különféle veszélyek közül kiemelendő, hogy a résztvevők 70%-a válaszolta azt, hogy kibermegfélemlítés áldozata volt az online térben.⁵⁴

A felmerülő problémák megoldásában a Stratégia alapvetően nem büntető szankciókkal operál, hanem az oktatást, a figyelemfelkeltést és a megelőzést részesíti előnyben, olyan megoldásokkal, mint például az iskolai közvetítés vagy más alternatív vitarendezési technikák.⁵⁵ Az eszközrendszerben csak legvégső megoldásként (ultima ratio) kap szerepet a büntetőjog. A kibermegfélemlítés legtöbbször súlyosabb cselekmények előkészületi vagy eszközcselekménye, amelyek közül általában csak az enyhébbek szándékossága bizonyítható. A Stratégia megfogalmazása szerint a fiatalok elzárással büntetése nem bír preventív hatással, sőt a felnőttkori kriminalitást elősegítő tényező lehet. Ráadásul a büntetőjogi megközelítés a fiatalok tömeges kriminalizálásához vezethet. Mindezekkel összefüggésben a jelenlegi büntetőjogi szabályozás szintjét kielégítőnek tartja.⁵⁶

3.2. Kibermegfélemlítés elleni programok

Mindezek ellenére számos – elsősorban nem kormányzati szervek általi – kezdeményezés látott napvilágot a kibermegfélemlítés hazai megelőzése és kezelése érdekében.

TABBY projekt

A TABBY az interneten (Threat Assessment of Bullying Behaviour in Youth Online) európai uniós finanszírozású projekt volt öt tagállamban 2011–13 között. Témája a

---

53 Pongó, 2019, 164. o.

54 Digitális Gyermekvédelmi Stratégia, 26. o.

55 Pongó, 2019, 165. o.

56 Digitális Gyermekvédelmi Stratégia, 104. o.

gyerekek közti internetes bántalmazás volumenének felmérése és komplex kezelése volt, célja pedig olyan kockázatomérő kérdőív megalkotása, amelyet a gyermekek maguk tölthetnek ki, s ezzel saját maguk mérhetik fel az adott online bántalmazási eset komolyságát, kifizési lehetőségeit.⁵⁷

A TABBY projekt keretében készült kockázatelemző kérdőíves kutatás arra az eredményre jutott, hogy a hazai diákságot is jelentős mértékben érinti e jelenség, ezért is fontos foglalkozni vele. A projekt keretében igyekeztek pótolni az idehaza hiányzó tudásanyagot, így elkészültek ingyenesen elérhető videók, kézikönyv, valamint egy kortárs mentorképzés is megvalósult. A felmérésben 600-an vettek részt, őket három csoportba sorolták a kockázati szintjüknek megfelelően. Fontos eredmény volt, hogy kimutatták, szoros kapcsolat áll fenn az iskolai megfélemlítés és a kibermegfélemlítés között. Kiderült, hogy az áldozat és elkövető szerepe nem azonos a két térben, az offline térbeli áldozat könnyedén válhat elkövetővé online.⁵⁸

A TABBY projekt jelentőségét az adja, hogy mind a mai napig ez az egyetlen olyan nagy nemzetközi kibermegfélemlítési projekt, amelyre idehaza sor került, és lefektette a témával kapcsolatos hazai kutatás alapjait.⁵⁹

Megfélemlítés Elleni Program

A Felelős Társadalomért Alapítvány 2013-ban elsőként indította el Magyarországon egyetlen szervezett megfélemlítés elleni programját, amelynek pilotja 2015. március 31-én zárult le. Bár a program tervbe vett fókuszja a megfélemlítés minden formájára kiterjedt, a pilot program csak az iskolai és kibermegfélemlítésre fókuszált.

A program két fő pillére az intézményesített megoldások (programbevezetés, tanulmányok, statisztikák) és az eseti kezelés. A prevenció tevékenységbe bevonták a diákokat is, mint „megfélemlítés elleni diák nagykövetek”, akik rendezvényeken képviselték a program céljait, illetve segítséget nyújthattak a kortárs közösségben. Az eseti kezelés részeként eseti és jogi tanácsadásra, illetve tényfeltárássra került sor, abban a szellemben, hogy amikor a megfélemlítés jelen van, a prevenció önmagában már nem elég. A programnak saját képzési rendszere is volt.⁶⁰

Sajnos megfelelő pénzügyi támogatás hiányában a program nem került folytatásra a pilot lezárását követően.

---

57 Parti, 2012, 224–226. o.

58 Pongó, 2018, 158. o.

59 Pongó, 2018, 159. o.

60 Pongó, 2018, 159–160. o.

Magyar Országos Cyberbullying Konferencia

2016. október 16-án került megrendezésre a Szegei Tudományegyetemen hazánk első, kifejezetten kibermegfélemlítésre fókuszáló, interdiszciplináris konferenciája, amely a Magyar Országos Cyberbullying Konferencia (MOCK) nevet viselte. A konferencián találkoztak a tudományos élet képviselői, a kormányzati és a nem kormányzati szervezetek szakemberei, és ez a sokszínűség az előadásokban is megjelent. Előadást tartott többek között Huber Károly, a Felelős Társadalomért Alapítvány kuratóriumi elnöke, Kastory Edina média- és hírközlési biztos, Koltay András, a Médiatanács (akkori) tagja, valamint Parti Katalin, a TABBY projekt egyik kutatója.⁶¹

KiVa és Online az online bántalmazás ellen program

A Finnországban kifejlesztett és ott az iskolák 90%-ában használt program, amelynek célja a bántalmazás megelőzése, valamint a bántalmazási esetek hatékony kezelése. A korosztály alapján három egységre bontható program második (10–13 éves korosztályra alkalmazható) egységét 2016-ban vásárolta meg az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, amelynek pilotja részeként három tréner képeztek ki, és így három hazai oktatási intézményben kezdték el kísérleti jelleggel alkalmazni.

A programadaptációs tanulmány elérhető magyar nyelven.⁶² Az adaptációs tanulmány szerint a beavatkozás két megközelítéssel történhet: a) konfrontatív vagy b) nem hibáztató. Az első esetben sor kerül a bántalmazó szembesítésére tette helytelenségével, valamint felszólítják, hogy a viselkedést fejezze be. A másik esetben nem szegezik neki a tetteit, azonban megkérik, hogy segítsen abban, hogy az áldozat jobban érezze magát. Az utóbbi megközelítést elsősorban fiatalabb gyermekeknél alkalmazzák, míg előbbi célravezetőbb lehet idősebb gyermekek esetén. A hatékony beavatkozás fontos eleme a megfelelő eljárásrend is, miszerint minden alaposan dokumentálásra került, valamint az első találkozót követően egy újabb megbeszélést is kitűznek, s csak e második alkalmon helyezik kilátásba egy esetleges szankció alkalmazását.⁶³

A program további implementálása azonban az elkövetkező években elakadt, az azzal kapcsolatos internetes webhelyek ma már nem elérhetőek. Időközben az OFI megszűnt, a KiVa pedig központi támogatás hiányában végül nem került szélesebb körben bevezetésre, az eredeti tervek ellenére. Szintén pilot jelleggel zajlott 2018-ban az ENABLE megfélemlítés elleni program bevezetése, amely a központi finanszírozás függvényében elérhető a Pedagógiai Oktatási Központokon keresztül az érdeklődő intézmények számára.

---

61 Pongó, 2018, 161–163. o.

62 Jármí–Péter–Szarka–Fehérpataky, 2015.

63 Pongó, 2018, 164. o.

Sor került még idehaza egy időszakos kampányra a Cartoon Network, a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány és az Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete szervezésében.⁶⁴ Kidolgozásra került az Online az online bántalmazás ellen program, amely elérhető a pedagógusok számára továbbképzések keretében.⁶⁵ Szintén meg kell említeni az eredetileg amerikai és angol kutatók által kidolgozott és hazánkban továbbfejlesztett Békés Iskolák programot, amely az ország számos iskolájában bevezetésre került, és bár fő fókusza az iskolai bántalmazás leküzdése, ennek részeként az online bántalmazás eseteivel is foglalkozik.⁶⁶

3.3. Egyéb kezdeményezések

Az állami kezdeményezések közül érdemes megemlíteni a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Internet Hotline-ját, amely egy jogsegélyszolgálat, és kifejezetten online bűncselekmények bejelentésére szolgál. A 2005-ben indult hotline-t 2011 óta működteti az NMHH. Fő célja, hogy az interneten fellelhető illegális tartalmak – elsősorban gyermekpornográfia, de más bűncselekmények is – gyorsan eltávolíthatók legyenek. Az illegális online tartalmak elleni küzdelemben szorosan és hatékonyan együttműködünk az Országos Rendőr-főkapitánysággal, illetve a Nemzeti Nyomozó Iroda Kiberbűnözés Elleni Főosztályával.⁶⁷ Bár itt a megfélemlítés fogalom helyett kizárólag a zaklatás kifejezést használják, lehetőség van az ilyen magatartás jelentésére. Ez azonban aligha hozott áttörést: a közzétett statisztikák alapján, bár az „online zaklatás” kapcsán tett bejelentések száma mintegy háromszorosára nőtt 2011 és 2021 között, ez még mindig csak 114 esetet jelent, az összes ügy 3%-át képezte.⁶⁸

Az Európai Unió támogatásával indult 2011-ben a Safer Internet Plus program keretén belül a Biztonságos internet Hotline, amely szintén lehetőséget teremt az online bűncselekmények bejelentésére.⁶⁹ Saját oldala szerint az internetes zaklatás esetén a Hotline a következőket teszi:

64 Pongó, 2018, 167. o.

65 https://www.oktatas.hu/koznevelo/pok/pecs/pedagogus_tovabbkepzesek/kepzes_online_bullying_ellen

66 <http://www.bekesiskolak.hu/bekes-iskolak/a-program/>

67 NMHH. Mi az Internet Hotline? 2017. Elérhető: https://nmhh.hu/cikk/190105/Mi_az_Internet_Hotline (Letöltve: 2022. június 30.)

68 NMHH. Vedd észre a red flageket, merj nemet mondani! – a Safer Internet Day kapcsán indít kampányt az NMHH. Elérhető: https://nmhh.hu/cikk/226722/Vedd_eszre_a_red_flageket_merj_nemet_mondani__a_Safer_Internet_Day_kapcsan_indit_kampanyt_az_NMHH (Letöltve: 2022. június 30.)

69 Biztonságosinternet Hotline. Elérhető: <https://www.biztonsagosinternet.hu/hu> (Letöltve: 2022. június 30.)

- a) tartalom megvizsgálása;
- b) információk gyűjtése és tárolása a rendőrség munkájának segítése érdekében;
- c) sértettek tájékoztatása a lehetséges és szükséges jogi lépésekről.

A működés eredményességéről nem találhatók információk a hotline weboldalán, a Facebook oldalán a szervezet 2021 óta nem folytat kommunikációt.

Érdeemes még megemlíteni az 1993 óta működő Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítványt,⁷⁰ amely egész nap a 116-111-es számon hívható állandó lelkisegélyvonalat üzemeltetnek. Weboldaluk szerint hetente 21 ezernél is több hívást kapnak ezen a vonalon. Mindemellett lehetőség van velük e-mailben és chaten keresztül is kommunikálni, amelyre szintén több ezer esetben került sor. Alapvetően a vonal fő célja nem a konkrét segítségnyújtás – habár erre is sor került több tucat esetben –, hanem a lelki segítségnyújtás, a problémák kibeszélése.

A tudományos élet bekapcsolódását mutatja a probléma kutatásába – a jogtudományi diszciplína már említett MOCK-konferenciáján túl –, hogy Magyarország régóta tagja a nemzetközi HBSC-kutatásnak is, amelynek van egy kibermegfélémlítésre vonatkozó része is, és ez nemzetközi összehasonlítást tesz lehetővé.

Az állami Digitális Jóléti Program keretében működik 2018 óta a Kortárs NETMENTOR Program, amelynek részeként kilencedikes diákokat képeznek több budapesti és vidéki középiskolában, hogy a saját iskolájukban, vagy más intézményben tudatos internethasználattal kapcsolatos foglalkozásokat tartanak, mentorálják kortársaikát és a náluk fiatalabbakat. Ennek a képzésnek a része egy kibermegfélémlítéssel kapcsolatos mintafoglalkozás is.⁷¹

4. Szolgáltatók, munkáltatók felelőssége

Magyarországon a szolgáltatók felelősségét illetően az Európai Unió által elfogadott szabályozás az irányadó. Kiemelendő ezen belül is a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/ EK irányelv (e-kereskedelmi irányelv). Míg a tartalomszolgáltató maga választja, szerkeszti a tartalmát, addig a közvetítő szolgáltató csak biztosítja a mások által közzétett információk elérhetőségét valamilyen technikai megoldással (hozzáférés, információátvitel, tárhely, gyorsítótár, keresőszolgáltatás).

---

⁷⁰ Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány. Elérhető: <https://kek-vonal.hu/> (Letöltve: 2022. június 30.)

⁷¹ Bővebben a programról: <https://digitalisgyermekvedelem.hu/netmentor> (Letöltve: 2022. június 30.)

Idehaza az ezzel kapcsolatos szabályozást a 2001. évi CVIII. törvénybe (Ekertv.) ültették át.⁷²

A felelősség kérdése a tartalomszolgáltatók esetén egyértelmű, büntetőjogilag a Btk., sérelemdíj szempontjából a Ptk. szabályai szerint felelnek az általuk közzétett tartalmakért. A közvetítő szolgáltatók azonban bizonyos általános szabályok fennállása esetén mentesülnek a felelősség alól. A 2009/136/EK irányelv preambuluma 30–31. pontja alapján nem kötelezhetők arra, hogy aktívan monitorozzák és szűrjék az általuk továbbított információkat, ahogy az sem feladatuk, hogy döntsenek annak jogszerűsége felől.

Vannak ugyanakkor jogilag szürke zónák, például a kommentszekciók, amelyek esetleg szintén terei lehetnek kibermegfélémlítésnek. Idehaza egy 2014-es határozat⁷³ foglalkozott a kérdéssel, amely – sajátos logikával – arra a következtetésre jutott, hogy a tartalomszolgáltató felelősséggel tartozik a kommentszekcióért is, még ha ez a kör meglehetősen szűk is (gyakorlatilag csak az online hírportálokra terjed ki). Az ügy az Emberi Jogok Európai Bíróságán folytatódott, amely 2016-ban – némileg ellentmondva saját korábbi határozatának a Delfi-ügyben – úgy döntött, hogy mivel az ügyben érintett Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete nem profitált a kommentekből, és azok mértéke egyébként sem érte a tettegességre felhívást, nem tehető felelőssé azok tartalmáért.⁷⁴ Ez azonban aligha ad gyakorlati útmutatást hasonló esetekre.

A magyar szabályozás sem teljesen egyértelmű a szolgáltatók büntetőeljárás-beli szerepét illetően: több esetben aktív segítőként, az eljáró hatóságok partnereként kezeli a Be. törvény, míg más esetekben harmadik félként mindössze elszenvedője bizonyos kényszerintézkedéseknek, nyomozási cselekményeknek.⁷⁵

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban: Mt.) 51. szakaszának (4) bekezdése szerint a munkáltató köteles biztosítani az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeit. Ezt árnyalja a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény, amelynek 54. szakasza (1) bekezdése alapján a munkáltató köteles figyelembe venni azokat a követelményeket, amelyekkel a munkavégzéssel járó pszichoszociális kockázatok elkerülhetőek (így pl. a stressz csökkentését, illetve a megfelelő munkahelyi légkör kialakítását). A munkahelyi zaklatás – és ennek egyik lehetséges formájaként a kibermegfélémlítés – azonban olyan mértékű stresszhatás lehet, amely munkahelyi megbetegedés esetén felveti a munkáltató kártérítési kötelezettségét.

---

72 Dornfeld, 2018, 102–104. o.

73 19/2014. (V. 30.) AB határozat

74 Dornfeld, 2018, 106–107. o.

75 Erről bővebben lásd: Sorbán, 2019, 84–101. o.

A munkáltatóhoz az ilyen eseteket be lehet jelenteni formális és informális csatornákon keresztül is. Amennyiben ezek kivizsgálására nem vagy nem jogszerű módon kerül sor, az is felveti a felelősség kérdését. A munkáltató számos eszközzel élhet, például etikai vagy fegyelmi eljárást indíthat a bántalmazó ellen. Ez végződhet:

- a) az elkövető munkavállaló munkaviszonyának megszüntetésével;
- b) az Mt. 56. szakasza szerinti hátrányos jogkövetkezmény alkalmazásával, amelynek feltétele, hogy azt kollektív szerződés vagy munkaszerződés előírja;
- c) írásbeli figyelmeztetéssel.

A munkáltató mellett a bántalmazó munkatárssal szemben is kártérítési igény érvényesíthető az Mt. 179. szakasza alapján. Amennyiben a bejelentés nem vezet eredményre, az érintett munkavállaló munkaügyi bírósághoz vagy hatósághoz is fordulhat jogai érvényesítése érdekében.⁷⁶

5. Összefoglalás

A fentiek alapján kijelenthető, hogy Magyarországon, bár megindultak jó irányba mutató folyamatok, továbbra is sok a tennivaló. A gyűlöletbeszéd problematikáját illetően látható a leginkább kiforrott szabályozás, amely több évtizedes múltra tekint vissza, és azt alakították a nemzetközi és uniós kötelezettségek, a jogtudományi diszciplína és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata (elsősorban a „clear and present danger” formula kapcsán). Mindezek ellenére itt is számos vitás kérdés van még mind a mai napig, különösen sok vita övezte az önkényuralmi jelképekkel kapcsolatos szabályozást (pl. a Heineken sörmárka vörös csillagjának megítélését).

Az viszont kijelenthető, hogy a gyűlöletbeszéd hazai szabályozása megfelel a nemzetközi sztenderdeknek, kiterjedt és alapos védelmet biztosít a gyűlöletkeltés különböző formái ellen (uszítás, önkényuralmi jelképek, népirtás tagadása). A gyakorlati fellépés és betartatás azonban sokszor már nem mutat ennyire pozitív összképet.⁷⁷

Ami a kibermegfélémlítés szabályozását illeti, a jogalkotó továbbra is adós egy külön Btk.-tényállás megalkotásával, amely megkönnyítheti a jelenség elleni büntetőjogi

---

⁷⁶ Michelberger, 2022.

⁷⁷ Emlékeztet az az eset, amikor egy baráti társaság leányfalui összejövele során a házra kifeszítettek egy SS szimbólumos zászlót. A kivonuló rendőrség azonban nem intézkedett, miután a társaság tagjai elmondták, hogy „egy villanyszerelő kollégájuk 44. születésnapját ünneplik”, és csupán erre utal a két sig rúna (amelynek megjelenése hasonló két darab 4-es számhoz). https://index.hu/belfold/2020/09/14/leanyfalu_hazibuli_rendorseg_ss_44/

fellépést. Jelenleg tíz(!) törvényi tényállás alkalmazható a kibermegfélemlítés egyes megjelenési formájára, ezek pedig sokszor szubszidiárius bűncselekmények, amelyek szükségtelen jogi bonyodalomhoz vezethetnek, főleg, ha több különböző magatartást is megvalósítanak a bántalmazók. Bár a Digitális Gyermekvédelmi Stratégia – nem elítélendő kiindulási alapról – megfelelőnek találta a jelenlegi jogi helyzetet, ez a gyakorlatban aligha van így.

A leginkább alkalmazható zaklatás tényállása ugyanis egyrészt csak magánvádra üldözendő, másrészt speciális, háborgató magatartást feltételez, és meglehetősen speciális szabályokkal zárja ki a tényállásszerűséget, ha a megkeresésekre a bántalmazott reagál, vagy egyenesen ő keresi a bántalmazók társaságát. Komoly relevanciája lehet még a kapcsolati erőszak tényállásának, amely azonban csak szűkebb, hozzátartozói körben valósulhat meg, a kiszolgáltatót személy megalázásának, az öngyilkosságban közreműködésnek, a rágalmazásnak, becsületsértésnek, illetve a hamis felvétel készítésének, illetve közzétételének. Egyértelmű jogi helyzetre van szükség, amely a tudatosítás egyik fontos alapja is lehet, hiszen a jelenséget még most is sokan csak egyszerű internetes zaklatásként kezelik, annak egyéb aspektusai pedig elsikkadnak.

Ami a megelőzést illeti, itt még nagyobb munkára van szükség. Bár idehaza már több tudományos diszciplína (jogtudomány, pedagógia, pszichológia) látóterébe is bekerült a kérdés, a téma kutatása még csak néhány éve kezdődött el. Fontos kiemelni a 2016-os MOCK-konferenciát, amely először teremtett lehetőséget a téma interdiszciplináris megismerésére és vizsgálatára tudományos közegben. Több állami és nem állami hotline is működik, ahol bejelentést lehet tenni kibermegfélemlítés esetén, illetve segítséget kérni. Fontos szerep jut a Digitális Gyermekvédelmi Stratégiának, amely – helyesen – elsősorban nem a büntetőjogi üldözésben, hanem az oktatásban és tudatosításban látja a probléma megoldásának a gyökerét.

Komoly hiányosság van azonban a megelőző és kezelő programok terén. Először, 2011–13 között az EU által támogatott TABBY-projekt végezte az alapozó munkát, ám ezt követően mind a Megfélemlítés Elleni Program, mind a finn gyökerű KiVa-program átültetése sikertelen volt. Jelenleg a Békés Iskolák program és az ENABLE-program a két legátfogóbb iskolai bántalmazásellenes program, azonban az anyagi és humán erőforrások szűkössége miatt ezek sok intézménybe a mai napig nem jutottak el, hasonlóan a kifejezetten cyberbullying kezelésére szolgáló Online az online bántalmazás elleni továbbképző programhoz. Habár vannak egyéb kezdeményezések is – pl. a Cartoon Network figyelemfelhívó programja, vagy a Kortárs NETMENTOR Program –, ezek nem pótolhatják a hosszú távú programok szélesebb elterjedésének hiányát, hiszen a napi tapasztalatok azt mutatják, hogy ezekre égető szükség lenne.

A szolgáltatói és munkáltatói felelősség kapcsán pedig elmondható, hogy a megfelelő szabályok rendelkezésre állnak, még ha néhol nem is teljesen egyértelműek (elsősorban a közvetítő szolgáltatók kommentekért való felelőssége kapcsán).

Összességében véve elmondható, hogy bár sok előrelépés történt a kérdésben az elmúlt években, messze még a cél elérése. Mind a jogi szabályozás terén, mind a megelőzés vonatkozásában sok még a tennivaló.

Irodalomjegyzék

- BÉRCES, V. (2015) 'A rábíráás, mint elkövetési magatartás értelmezésének kérdései részesség, illetőleg öngyilkosságban közreműködés esetén', *Jogelméleti Szemle*, 2015/1, 2–12. o.
- BÉRCES, V. (2017) 'A zaklatás törvényi tényállásába ütköző cselekmények minősítése és bizonyítási kérdései', *Magyar Jog*, 64(7–8), 454–462. o.
- DORNFELD, L. (2018) 'A közvetítő szolgáltatók felelőssége az internetes tartalmakért', *Kriminológiai Közlemények*, 78, 101–117. o.
- HUSZÁR, J. (2022) 'Emberkereskedelem újrarendelve – a 2020. július 1-jén hatályba lépett rendelkezések hatékonysága ügyészi szemmel', *Belügyi Szemle*, 70(2), 305–325. o.
- JÁRMI, É., PÉTER-SZARKA, Sz., FEHÉRPATAKY, B. (2015) *A KiVa-program hazai adaptálásának lehetőségei*. Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, 12. [Online]. Elérhető: http://iskon.opkm.hu/admin/upload/KIVA_adaptacios_tanulmany.pdf (Letöltve: 2022. június 30.)
- MICHELBERGER, B. (2022) 'Mit tehetünk munkahelyi zaklatás esetén?', *Adó Online* [Online]. Elérhető: <https://ado.hu/munkaugyek/mit-tehetunk-munkahelyi-zaklatas-eseten/> (Letöltve: 2022. június 30.)
- MONORI, Zs. É. (2016) 'Zaklatás-e a cyberbullying? Az internetes zaklató magatartások büntetőjogi szankcionálásának dilemmái', *In Medias Res*, 5(2), 246–261. o.
- KISS, T. (2016) 'Internetes mémek mint káros információs egységek a tartalom-bűncselekmények körében' in Fazekas M. (szerk.) *Jogi tanulmányok*. Budapest: ELTE ÁJK. 350–360. o.
- KOLTAY, A. (2013) 'A nagy magyar gyűlöletbeszéd-vita: a „gyűlöltre uszítás” alkotmányos mércéjének azonosítása felé', *Állam- és Jogtudomány*, 54(1–2), 91–123. o.
- LÁSZLÓ, B. (2020) 'A kapcsolati erőszak erőszak fogalmának dogmatikai beilleszthetőségéről', *Büntetőjogi Szemle*, 2020/1, 65–74. o.
- PARTI, K. (2016) 'A megfélemlítés (bullying) szabályozása Magyarországon és külföldön', *In Medias Res*, 5(1), 114–146. o.
- PARTI, K. (2012) 'Az iskolai online bántalmazás felmérése és komplex kezelése a TABBY in Internet nemzetközi program keretében', *Infokommunikáció és Jog*, 2012/5–6, 224–226. o.
- PONGÓ, T. (2018) 'Körkép és körkép a bullying és a cyberbullying hazai helyzetéről', *Arsboni*, 6(3–4), 156–169. o.
- PONGÓ, T. (2019) 'The Current Cyberbullying Situation in Hungary from a Legal Perspective', *Iustum Aequum Salutare*, 15(2), 153–170. o.

- SMUK, P. (2019) 'Az önkényuralmi rendszerek jelképei és a használatukat tiltó jogi szankciók rendszere', *In Medias Res*, 8(2), 230–252. o.
- SORBÁN, K. (2019) 'Az internetes közvetítő szolgáltatók kettős szerepe a kiberbűncselekmények nyomozásában', *In Medias Res*, 8(2), 84–101. o.
- TÓTH, J. Z. (2013) 'Önkényuralmi jelképek v. szólásszabadság – Az Alkotmánybíróság 4/2013. (II. 21.) AB határozata az önkényuralmi jelképek használatáról', *Ügyészek Lapja*, 2013/3–4, 47–58. o.
- TÓTH, J. Z. (2017) *A büntetőjogi rágalmozás és becsületsértés*. NMHH Médiatudományi Intézet